

Stockholms
stad

Handläggning riksfärdtjänst

Riktlinjer

Beslutade av
kommunfullmäktige
2017-10-25

Riktlinjer riksfärdtjänst

Beslutade av kommunfullmäktige 2017-10-25

Dnr: 3.1.1-60/2017

Utgivare: Socialförvaltningen

Kontaktperson: Jazmine Hjorth Tegman

Inledning

Lag (1997:735) om riksfärdtjänst ger kommunerna ansvar för att personer med en stor och varaktig funktionsnedsättning ges förutsättningar att till motsvarande kostnader som andra göra privata resor i Sverige med ändamålet rekreation, fritidsverksamhet eller enskild angelägenhet. Kommunens ansvar består i att ersätta den enskilde för den merkostnad som uppstår för resan på grund av funktionsnedsättningen. Kommunfullmäktige har gett stadsdelsnämnderna ansvar för insatserna enligt denna lag.

Innehåll

Inledning	3
1. Rätt till riksfärdtjänst	5
2. Handläggning av riksfärdtjänst	6
2.1 Ansökan	6
2.2 Utredning.....	7
2.3 Beslut	10
2.4 Resetillstånd.....	11
3. Beställning av resa	12
4. Behov av stöd för att genomföra resan	13
4.1 Personlig assistans	13
4.2 Ledsagare	13
4.3 Medresenär	14
4.4 Barn som medresenär.....	14
4.5 Hjälpmedel	14
5. Avgifter	15
5.1 Avgift medresenär taxi eller specialfordon	15
5.2 Avgift medresenär allmänna kommunikationer.....	15
6. Övrigt	15
6.1 Bagage	15
6.2 Husdjur	15

1. Rätt till riksfärdtjänst

Rätt till riksfärdtjänst har den som är folkbokförd i Stockholms kommun och som på grund av en stor och varaktig funktionsnedsättning (minst sex månader) är i behov av personligt stöd, hjälpmedel eller resa med annat färdstätt för att genomföra resan. Den eventuella merkostnad som uppstår för resan pga. funktionsnedsättningen ger rätt till resa med riksfärdtjänst om övriga kriterier enligt lag uppfylls. Respektive stadsdelsnämnd ansvarar för personer som är folkbokförda i den egna stadsdelen och för de personer som stadsdelsnämnden har placerat i andra boendeformer och fortfarande har kvar ansvaret för. För mer information om denna reglering, se riktlinjer för ärendansvar mellan stadsdelsnämnderna. En person som inte är folkbokförd i Sverige kan inte beviljas resa med riksfärdtjänst.

Personer under 18 år kan beviljas riksfärdtjänst om resan till följd av funktionsnedsättningen måste göras på ett mer kostsamt sätt. Enligt 5 § i lagen om riksfärdtjänst ska prövningen av ansökan göras i förhållande till barn i motsvarande ålder utan funktionsnedsättning. I föräldrabalken (FB) 6 kap. finns bestämmelser om föräldraansvar, vilka också ska beaktas. Se avsnitt 2.2 för mer information.

Resan med riksfärdtjänst beviljas inte om stat, kommun eller landsting av någon anledning betalar för resan eller om resan företas i tjänsten. Riksfärdtjänst ska inte beviljas för resor till och från skola, arbete, sjukvård eller medicinsk behandling. Undantag från ovanstående är resa i syfte att fullgöra förtroendeuppdrag i en förening, t ex en handikappförening. Förtroendeuppdrag i en förening ska betraktas som en privat resa och är inom ramen för lagen om riksfärdtjänst. Detta gäller dock inte förtroendeuppdrag i fackliga föreningar, då dessa har tydlig anknytning till den enskildes arbete (HFD mål nr. 4942-10). Är syftet med resan arbete ska detta inte beviljas och bekostas inom ramen för riksfärdtjänst.

Riksfärdtjänst ska inte beviljas för att allmänna kommunikationer avgår för sällan eller vid fel tid. Inte heller kan riksfärdtjänst beviljas för resa med privatbil, hyrt fordon eller som ersättning till en person som transporterar den enskilde.

Resans ändamål ska vara rekreation, fritidsverksamhet eller enskild angelägenhet (exempelvis bröllop, begravning, barndop, födelsedagsfest, nära anhörigs sjukdom) och ska ske från en

kommun till en annan inom Sverige. Gällande riksfärdtjänstresa i samband med flytt måste detta bedömas i det enskilda fallet. I Stockholm sträcker sig färdtjänstområdet inom hela Stockholms län och riksfärdtjänst blir aktuellt endast vid resor till resmål utanför länet.

Anslutningsresa

Om den enskilde är i behov av anslutningsresa i den kommun där resmålet ligger, ska färdtjänstens utomlänsbiljetter användas om den enskilde är beviljad färdtjänst. Detta kan vara t ex om den enskilde reser med riksfärdtjänst med flyg till en flygplats och sedan ska ta sig till en adress inom den kommunen. Då ska färdtjänstens utomlänsbiljetter användas. Saknar den enskilde färdtjänstillstånd och därmed möjligheten att få utomlänsbiljetter ska denne själv ansvara för anslutningsresan, dvs. resan från flygplatsen till den slutliga adressen. Om den enskilde pga. sin funktionsnedsättning behöver stöd vid hela resan dvs. från sin hemadress fram till en slutlig adress ska färdtjänsten för riksfärdtjänst anpassas utifrån detta.

2. Handläggning av riksfärdtjänst

2.1 Ansökan

Ansökan om resa med riksfärdtjänst sker hos stadsdelsnämnden skriftligen genom särskild blankett eller muntligen och ska dokumenteras i journalen. Det är viktigt att handläggaren oavsett hur ansökan inkommer inhämtar nödvändig information för att kunna utreda ansökan.

Av ansökan ska följande tydligt framgå:

- Resmål, antal resor och datum då resan/resorna ska ske
- Ändamål med resan
- Önskat färdstätt
- Uppgifter om funktionsnedsättningen och dess varaktighet
- Behov av hjälpmedel, ledsagning och annan service som behövs för att genomföra resan
- Önskemål om medresenär
- Ansökan ska vid behov kompletteras med läkarintyg eller annat som styrker funktionsnedsättningen och eventuella behov av hjälpmedel och ledsagning för att genomföra resan

Ansökningstid

Det finns inte angivet i varken lagen om riksfärdtjänst eller förvaltningslagen (FL) hur lång tid före resan som ansökan måste ha inkommit till stadsdelsnämnden. Ansökan bör dock göras i god tid,

minst tre veckor, innan resan ska äga rum i den mån det är möjligt. Vissa situationer som begravningar, plötslig sjukdom eller ett sent besked om biljetter till ett evenemang kan dock uppkomma med kort varsel.

Utredningsskyldighet

Ansökan måste alltid prövas och kan inte avslås med motiveringen att den inkommit för sent. Om ansökan inte hinner prövas innan det angivna planerade resedatumet tas beslut om att ärendet därför avskrivs eller att ansökan inte föranleder någon vidare åtgärd med motiveringen att datumet för den resa som ansökan avser har passerat.

Ansökan via ombud eller biträde

För att någon annan än den enskilde ska få företräda denne vid en ansökan om riksfärdtjänst bör det finnas en skriftlig fullmakt alternativt registerutdrag om ställföreträdarskap från Överförmyndarnämnden. Av registerutdraget framgår vilka befogenheter god man eller förvaltare har förordnats av tingsrätten. Fullmakt och registerutdrag ska dokumenteras i personakten. Den som företräds av ett ombud ska närvara personligen om myndigheten kräver det. Bestämmelserna om ombud och biträde finns i förvaltningslagen 9 §.

Personer under 18 år företräds av sina vårdnadshavare och förmyndare.

2.2 Utredning

Utredningens syfte är att klargöra om den enskilde har rätt till resa med riksfärdtjänst enligt lagen om riksfärdtjänst. Är lagens rekvisit uppfyllda utmynnar utredningen i ett beslut om bifall. Om lagens rekvisit inte är uppfyllda tas ett beslut om avslag alternativt delavslag om den enskilde endast uppfyller vissa rekvisit.

Det man i utredningen bör ta reda på är:

- Om den enskilde är folkbokförd i den aktuella stadsdelen alternativt att stadsdelen har placerat den enskilde i en annan stadsdel men fortfarande har ansvaret för den enskilde,
- om ändamålet med resan är rekreation, fritidsverksamhet eller annan enskild angelägenhet,
- om den enskilde har en stor och varaktig (minst sex månader) funktionsnedsättning, som innebär att han/hon måste resa på ett mer kostsamt sätt än andra,
- vilka färd sätt som behövs för att genomföra resan och

- om det finns behov av ledsagare, hjälpmedel eller annan service för att genomföra resan.

Utredningen bör inte innehålla fler uppgifter än vad som är nödvändigt för att beslut om resa med riksfärdtjänst ska kunna fattas. Ärendet ska gå att följa via journalföringen. Handlingarna i ett ärende gällande riksfärdtjänst ska förvaras i en personakt för riksfärdtjänst.

När den enskilde är under 18 år

Om den enskilde är under 18 år måste en prövning också göras utifrån 5 § lagen om riksfärdtjänst och bestämmelserna om föräldraansvar i föräldrabalken 6 kap. En jämförelse görs med barn i samma ålder utan funktionsnedsättning. Om ett barn måste resa på ett mer kostsamt sätt på grund av sin funktionsnedsättning har barnet rätt till riksfärdtjänst. Det kan t ex handla om ett barn med funktionsnedsättning som måste åka taxi mellan två platser, medan ett barn utan funktionsnedsättning i samma ålder hade kunnat åka tåg själv.

Om man vid en prövning kommer fram till att det normala för ett barn utan funktionsnedsättning i den åldern är att inte göra den aktuella resan själv utan förälders sällskap, faller det under föräldraansvaret för föräldrarna att följa sitt barn även när barnet har en funktionsnedsättning.

Avgörande för rätten till riksfärdtjänst är uteslutande barnets funktionsnedsättning och konsekvenserna av denna. Om barnet har en funktionsnedsättning som innebär att barnet, trots att föräldraansvaret har beaktats, inte kan resa på ett annat sätt än med taxi eller specialfordon ska riksfärdtjänst beviljas. I detta hänseende saknar barnets ålder betydelse.

Inhämtning av information

Information inhämtas i första hand från den enskilde själv eller i förekommande fall från dennes företrädare. Eventuella kontakter med andra, t ex läkare, får endast tas efter att samtycke har inhämtats från den enskilde. Samtycket kan vara muntligt eller skriftligt och ska dokumenteras av handläggaren. I samtycket ska det tydligt framgå vilka kontakter som får tas och vilka uppgifter som får inhämtas. En ansökan kan inte avslås med motiveringen att den enskilde inte har lämnat sitt samtycke för inhämtning av information. Om det saknas information för att kunna utreda ansökan om riksfärdtjänst och ta beslut ska den enskilde informeras om att detta kan påverka möjligheterna att få sin ansökan beviljad.

Val av färdstätt

I utredningen måste klargöras vilken typ av färdstätt som ska användas för den aktuella resan. Utgångspunkten ska alltid vara vad som är ett normalt färdstätt på den aktuella sträckan för en person utan funktionsnedsättning. Resa med riksfärdtjänst ska beviljas för det färdstätt som med hänsyn till den enskildes funktionsnedsättning är det minst kostsamma för kommunen. Detta regleras i Transportrådets Allmänna råd för riksfärdtjänsten 1989:3, vilka alltså används av domstolarna vid tolkning av lagen om riksfärdtjänst.

Viktigt att tänka på är att flyg idag ofta kan kosta lika mycket eller till och med mindre än tåg på vissa sträckor. Om tåg är mindre kostsamt för den aktuella sträckan och den enskilde t ex klarar en tågresan i klass 1 utan ledsagare ska detta beviljas. Om ledsagare är nödvändigt för att genomföra resan och den enskilde då kan resa med tåg i klass 2 bör det alternativet väljas.

Om den enskilde kan resa själv med flyg ska riksfärdtjänst beviljas för flygresan endast om flyg inte är det vanliga färdstättet för den aktuella sträckan. Om behov finns av ledsagning i samband med flygresan och detta behov kan tillgodoses inom ramen för ledsagningen som kostnadsfritt tillhandahålls av flygplatsen, föreligger inte rätt till resa med riksfärdtjänst.

Resan med taxi eller specialfordon är aktuellt endast om den enskilde inte klarar att resa med allmänna kommunikationer ens med ledsagare. Vid resa med taxi eller specialfordon kan ledsagare beviljas om behov av stöd för att genomföra resan finns. Detsamma gäller för resor med båt.

Att riksfärdtjänstresenären inte kan ordna med ledsagare till resan är inte skäl för att bevilja resa med ett mer kostsamt färdstätt. Det är inte inom ramen för lagen om riksfärdtjänst att varken tillhandahålla ledsagning eller betala ledsagarens arvode.

Tillgänglighet

Tillgänglighetsanpassningen av offentliga platser fortgår löpande i samhället. Många tågstationer och flygplatser är idag väl anpassade för personer med t ex synnedsättningar eller rörelsehinder avseende både den fysiska miljön och den service som erbjuds i form av bland annat ledsagning. Handläggaren måste därför ta reda på hur förhållandena ser ut vid tidpunkten för ansökan vid de olika stationer och terminaler som den enskilde kommer att besöka under resans gång.

Om den enskilde har behov av personlig service som erbjuds på de aktuella stationerna och terminalerna, saknas skäl att bevilja resa med riksfärdtjänst.

2.3 Beslut

Beslut om resa med riksfärdtjänst fattas utifrån delegationsordning fastställd i respektive stadsdelsnämnd. Resa med riksfärdtjänst beviljas för de färd sätt som med hänsyn till den enskildes funktionsnedsättning och övriga behov av ledsagare, hjälpmedel och annan service för att genomföra resan medför den lägsta kostnaden för kommunen.

I alla beslut ska tydligt framgå:

- Vad ansökan avser
- Vem som har ansökt
- Vad som har beslutats (bifall, delavslag eller avslag) och lagrum för detta
- Vem som är beslutsfattare och datum för beslutet

Vid beslut om bifall ska det utöver ovan framgå:

- Beviljad färdsträcka
- Antal enkelresor som får genomföras och mellan vilka datum
- Beviljat färd sätt
- Beviljad ledsagning och antal ledsagare
- Hjälpmedel som bedömts nödvändiga för att genomföra resan
- Undantag från samåkning
- Allergisanerat fordon (anges under övrigt i beslutsmallen)

Beslutet ska vara formulerat på ett sådant sätt att det inte kan uppstå oklarheter om innebörden. En prövning enligt lagen om riksfärdtjänst innehåller inte någon skälighetsprövning utifrån socialtjänstlagens (SoL) skäliga levnadsnivå eller lagen om stöd och service till vissa funktionshindrades (LSS) goda levnadsvillkor.

Vid beslut om delavslag och avslag ska det dessutom tydligt framgå vad som har varit avgörande i en beslutsmotivering enligt förvaltningslagen 20 §. Vid helt eller delvis avslag ska en besvärshänvisning bifogas beslutet.

Huvudregeln är enstaka resor

Beslut för resa med riksfärdtjänst tas som huvudregel för en resa i taget. Undantag kan göras om särskilda skäl föreligger. Resorna ska

då ske utifrån samma ändamål med resan och till samma adress varje gång. Ett exempel kan vara att bevilja flera resor under en specifik angiven tidsperiod då angivet antal resor får genomföras av den enskilde för att exempelvis besöka en sjuk släkting (ett slags tillstånd för riksfärdtjänst).

Återkallelse av tillstånd

Reglerna om återkallelse av tillstånd finns i 9 § i lagen om riksfärdtjänst. Där anges att ett beviljat tillstånd för riksfärdtjänst kan återkallas om förutsättningarna för tillståndet inte längre finns. Tillståndet kan också återkallas om tillståndsinnehavaren gjort sig skyldig till allvarliga eller upprepade överträdelser av de föreskrifter som gäller för riksfärdtjänst. Föreskrifter får ändras om ändrade förhållanden föranleder det. Beslut om återkallande fattas av respektive stadsdelsnämnd.

Underrättelse om beslut

Utredning och beslut skickas hem till den enskilde för att skriftligen underrätta denne om beslutet. Om beslutet är ett avslag eller delavslag är det viktigt att handläggaren säkerställer när beslutet når den enskilde för att kunna göra en rättidsprövning enligt 24 § förvaltningslagen om beslutet överklagas.

Överklagan

Beslut om resa med riksfärdtjänst kan överklagas hos förvaltningsrätten. Överklagandet ska ha inkommit till stadsdelsnämnden inom tre veckor från den dag då den enskilde fick ta del av beslutet.

Följande kan överklagas:

- Avslag på en ansökan om riksfärdtjänst
- Avslag på ansökan om ledsagare
- Beslut om färd sätt (om annat än det ansökta)
- Beslut om annat antal resor än vad ansökan avser
- Beslut om hjälpmedel får medtas
- Beslut om återkallelse av tillstånd och ändring av föreskrifter

2.4 Resetillstånd

När den beslutande stadsdelsnämnden har beviljat en ansökan om resa med riksfärdtjänst ska de informera upphandlad leverantör om detta. Ett så kallat resetillstånd fylls i digitalt med all information om vad den enskilde har beviljats så att den enskilde sedan kan beställa sin resa.

Resetillståndet ska innehålla följande information:

- Antal enkelresor och mellan vilka datum då resa/resor får genomföras
- Behov av ledsagare och antal
- Önskemål om att ha en medresenär på resan
- Medtagna hjälpmedel
- Vilket/vilka färdstätt som får användas
- Om anslutningsresa har beviljats eller inte
- Godkänns omboknings- och avbokningsbara biljetter
- Allergisinerat fordon anges under övrigt
- I förekommande fall rätt till undantag från samåkning

Om resan ska genomföras med flyg och den enskilde behöver hjälp till, från eller ombord på planet ska handläggaren fylla i aktuell flygkod på resetillståndet för riksfärdtjänst. Koderna är som följer:

- **BLND:** Passageraren är blind eller synskadad
- **DEAF:** Passageraren är döv eller hörselskadad
- **WCHR:** Passageraren behöver rullstol till planet men kan själv gå till sin plats
- **WCHS:** Passageraren behöver rullstol till planet, behöver hjälp/stöd för att nå sin plats och kan inte gå i trappor
- **WCHC:** Passageraren behöver rullstol till planet och måste bäras till sin plats

3. Beställning av resa

Då den enskilde får sitt beslut om resa med riksfärdtjänst ska denne informeras om vilken beställningsrutin som gäller. Handläggaren har då informerat upphandlad leverantör av riksfärdtjänst om vad som har beslutats via ett resetillstånd. Den enskilde kan därmed själv boka sin resa.

Avbokning eller ändring av resa

Upphandlad leverantör bokar alltid biljetter som inte är av- eller ombokningsbara, kommunen får alltså inte tillbaka biljettkostnaden om man behöver av- eller omboka biljetten. Undantaget från detta är taxi, som oftast kan avbokas fram till en timme innan avresa. Detta gäller såvida taxin inte har påbörjat resan för att hämta upp den enskilde, vilket kan förekomma om den enskilde exempelvis befinner sig i en annan stad eller ute på landet. I det fallet får man betala taxiresan ändå. Ovanstående gäller även då den enskilde missar tiden för avresa av någon anledning och inte kommer med på t ex tåget, flyget eller taxin.

4. Behov av stöd för att genomföra resan

4.1 Personlig assistans

Om den enskilde är beviljad personlig assistans reser assistenten med som ledsagare på resan. Enligt gällande rättspraxis ska hela resekostnaden för assistenten ersättas av kommunen, detta gäller oavsett om assistansen är beviljad enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) eller socialförsäkringsbalken (SFB). Resor av det slag som är aktuella med riksfärdtjänst bedöms i rättspraxis inte ingå i de omkostnader som täcks av assistansersättningen.

4.2 Ledsagare

Den som har behov av personligt stöd för att genomföra resan har rätt att beviljas ledsagare. I de fall den enskilde endast behöver ledsagare för att genomföra vissa delar av resan ska ledsagare ändå beviljas för hela resan. Med ledsagare avses den person som följer med den enskilde för att hjälpa till under själva resan om den enskilde har behov av stöd som inte ges ombord, exempelvis toalettbesök eller för att äta. I sällsynta fall kan den enskilde vara i behov av två ledsagare under resan, detta kan då beviljas.

Behov av ledsagning som endast uppstår i samband med på- och avstigning samt på stationer och terminaler i samband med byte av färdstätt bekostas aldrig av stadsdelsnämnden. Denna service ges idag på de flesta större stationer och terminaler. På vissa flygplatser finns idag en väl fungerande service även för barn som reser själva.

Kommunens riksfärdtjänst ersätter ledsagarens samtliga resekostnader i samband med ledsagningen. Ibland uppstår en situation där den enskilde reser bort under en period, t ex på semester en vecka, och behöver ledsagare på resan till och från resmålet. Stadsdelsnämnden ersätter då ledsagarens resor både tur och retur vid avrese- samt hemkomsttillfället, även om den enskilde endast är med på två av de totalt fyra resorna som ledsagaren genomför. För ledsagarens resor utan riksfärdtjänstresenärens ska endast det billigaste färdstättet ersättas av kommunen.

Det är inte kommunens skyldighet att inom ramen för lagen om riksfärdtjänst anordna ledsagare till resan. Att den enskilde inte själv kan ordna med ledsagare är inte skäl till att bevilja resa med ett mer kostsamt färdstätt som t ex taxi. Att den person som föreslås som ledsagare har ett eget intresse av resan, t ex en make som ledsagar sin maka på resan till ett semester mål, är inte ett hinder för att anlita denna person som ledsagare. Ledsagaren reser även i detta fall avgiftsfritt.

I det fall den enskilde inte kan ordna en ledsagare själv finns möjlighet för henne eller honom att ansöka om detta enligt SoL eller LSS.

4.3 Medresenär

Vid riksfärdtjänstresa med taxi eller ett för ändamålet särskilt anpassat fordon får riksfärdtjänstberättigad person ta med en medresenär, förutsatt att den riksfärdtjänstberättigade samt eventuell ledsagare och medresenären ryms i ett fordon.

4.4 Barn som medresenär

En riksfärdtjänstberättigad person får vid resa med taxi eller ett för ändamålet anpassat fordon ta med egna barn under 18 år som medresenär. Är den riksfärdtjänstberättigade ett barn under 18 år får barnet även ta med syskon under 18 år. Detta under förutsättning att den riksfärdtjänstberättigade samt eventuell ledsagare och medresenär/er ryms i ett fordon.

4.5 Hjälpmedel

För vissa personer är det nödvändigt att ha hjälpmedel med sig för att kunna genomföra själva resan, t ex rollator eller rullstol. Behovet av hjälpmedel kan då vara avgörande för bedömningen av rätt till resa med riksfärdtjänst och vid val av det färd sätt som den enskilde ska beviljas. Även sådana djur som förskrivs som hjälpmedel, t.ex. ledarhund, omfattas.

Huvudregeln är att personligt förskrivna hjälpmedel som behövs för att genomföra själva resan får medtas. Om den enskilde dessutom har behov av andra personligt förskrivna hjälpmedel eller icke personligt förskrivna hjälpmedel under själva vistelsen, får dessa tas med inom ramen för riksfärdtjänsten förutsatt att detta inte påverkar valet av färd sätt och därmed kostnaden för kommunen. Om en ökad kostnad uppstår till följd av att den enskilde tar med hjälpmedel som inte har bedömts behövas för att genomföra resan är det den enskilde som får finansiera denna kostnad. Den enskilde kan vända sig till förskrivaren av hjälpmedel i sin hemkommun för mer information.

5. Avgifter

Bestämmelserna om avgifter vid resa med riksfärdtjänst regleras i 8 § lagen om riksfärdtjänst. Den enskilde betalar en egenavgift i enlighet med regeringens föreskrifter. Avgiften motsvarar normala resekostnader med allmänna färdmedel för den aktuella resan och betalas normalt direkt till reseföretaget. Reseföretaget fakturerar sedan upphandlad leverantör för merkostnaden, som i sin tur fakturerar kommunen. För en eventuell ledsagare betalar den enskilde ingen avgift, hela dennes resekostnad faktureras kommunen av upphandlad leverantör.

5.1 Avgift medresenär taxi eller specialfordon

Medresenären betalar samma egenavgift som den enskilde enligt förordning (1993:1148) om egenavgifter vid resor med riksfärdtjänst. Medresenär under 26 år och studerande som innehar Centrala Studiestödsnämndens rabattkort eller något av Studentkårernas studentkort som Mecenat och Studentkortet betalar enligt förordning (1996:1094) vid resa med taxi eller specialfordon 70% av vad resenärer som har fyllt 26 år betalar.

5.2 Avgift medresenär allmänna kommunikationer

När det gäller resor som sker med allmänna kommunikationer får medresenären oavsett ålder betala sina egna biljetter. Detta innebär att barn inte sällan reser gratis.

6. Övrigt

6.1 Bagage

Riksfärdtjänst avser persontransporter med normalt bagage. Vad som är att betrakta som normalt bagage avgörs av reseföretagets bestämmelser.

6.2 Husdjur

Vid resa med allmänna kommunikationer gäller reseföretagets bestämmelser. När det gäller resa med taxi eller specialfordon bestämmer kommunen vad som gäller. Det är tillåtet att medta djur i resa med taxi eller specialfordon om detta bedöms behövas utifrån funktionsnedsättningen, exempelvis ledarhund. *Se även* kapitel 4.5 Hjälpmedel.

I fråga om andra husdjur får sådana medtas om detta inte innebär orimliga kostnader för kommunen i fråga om allergisanering efter genomförd resa. Till exempel kan taxibolaget tillfrågas om de har särskilda fordon de kör med när resenärer önskar medta husdjur.